

Mednarodni okoljski center Alpe Adria Green

Cesta Borisa Kidriča 37c

Jesenice

Odgovor AAG

na zahtevek MOK z dne 10. 8. 2022 glede popravka članka z naslovom »V Lazah, ekološki bombi gorenjske prestolnice, je požar v livarni aluminija še dodatno ogrozil prebivalce, ki že sicer pospešeno zbolevajo za rakom, boleznimi dihal in parkinsonovo boleznijo. Bodo odgovorni končno ukrepali?«, objavljenega v spletnem mediju Zdravstveniportal.si dne 2. 8. 2022

Povezava na članek:

<https://www.zdravstveniportal.si/zdravo-zivljenje/aktualno/901/ekoloska-bomba-laze-pozar>

Po najmanj 18 letih od uradne seznanitve Mestne občine Kranj (MOK) z ekološkim gordijskim vozlom Laz nas navedeno nepoznavanje in popačenje dejstev v zahtevi za popravek MOK – žalostita. Ne pa tudi presenečata. Sta pač plod dolgoletne demonizacije tistih, ki na probleme v Lazah (še) opozarjamo. Očitek o zavajajočih in neresničnih navedbah intervjujanca bi zato na MOK kazalo preveriti – v ogledalu.

MOK v očitkih »okoljevarstvenikom« zavrača kritiko, »da občina ne igra vloge, ki ji pritiče, da ne skrbi za dobro občanov in se ne odziva ažurno in korektno.« Utemeljitev o **»resnem in odgovornem pristopu do problematike Laz na MOK« ne po vsebini ne po obliki ne bi mogle biti dlje od resnice.**

1. Na MOK so ogroženo vodovarstveno območje locirali kar ob reki Sori(!). Da ne bo panike v dolinah – gre za potok Sorško reko, natančneje za 6 njenih onesnaženih iztokov iz cone. Gre za področje, ki jo eminentna ekološka stroka (Zavod za varstvo narave RS, Zavod za gozdove, Zavod za ribištvo) prizna za ekološko ključno, kar se tiče ekosistemov, endemičnih habitatov... Gre za področje v negativnem stanju ohranjenosti, z davno izginulimi indikatorji čistega okolja, ki zahteva ekstremne ukrepe (priloga 1: obrazložitev sklepa ARSO o obvezni presoji vplivov na okolje – Blisk).

Raziskave NLZOH, ki jih navaja MOK, niso nenadno okoljsko prebujenje občine, niti posebno odkritje. 4-krat dražja, a korektna in transparentna raziskava GEOMET je leta 2014 predvidela onesnaženje enakega izvora na istih mestih. Ostala pa je brez odziva in zahtevane periodične aktivnosti občine, ki jo je raziskava takrat predvidela. Glede transparentnosti do javnosti in ažurnosti vse pove izjava, da je MOK 26. marca 2021 na tiskovni konferenci »razkril rezultate dveh meritev južno pod cono«, ki naj bi jih NLZOH opravil šele čez 4 mesece!? Dejstvo je, da smo AAG bili o obstoju meritev, ki bi lahko potrdila raziskavo GEOMETa o 15 krat preseženi vrednosti aluminija in železa v iztoku 5m od livarne aluminija, obveščeni skupaj z drugo javnostjo šele čez eno leto. Še danes pa kljub zahtevi teh rezultatov nismo pridobili. Na opevano tiskovno konferenco je naš, s strani občine povsem neobveščen član, prišel šele po intervenciji novinarja. In še takrat so mu dodelili zgolj vlogo poslušalca.

Ne občina, pač pa kar podžupan Černe osebno, je res kar na svojem FB-profilu pozival k prijavam onesnaženj. Še več, sam je tudi prijavil domnevne spremembe, kar je inšpekcija okvalificirala kot onesnaženje. A je pri tem lahko podoživel tudi usodo najmanj 30 prijav v preteklosti naših članov. Pravega epiloga (z odgovornimi na čelu) ni bilo praktično nikoli. Proti eklatantni laži o neaktivnosti, s katero blatijo skrbne občane, pa v AAG najostreje protestiramo. Ne le, da so imeli zaradi izlitja emulzije gasilci v Lazah intervencijo na poziv občana, pred pričami (našimi člani) so vzeli tudi vzorce. Če bi trditve o neobveščanju stanovalcev držale, bi tudi zadnji požar v praznem objektu lahko prijavili le glodalci. Bolj verjetno pa bi od cone ostalo le pogorišče.

2. Saga o (fekalni) kanalizaciji ima svoj izvor prav v opisani (ne)komunikaciji in izigravanju okoljevarstvenikov pri dogovorih. Nikakor pa ni odločalo o tem nobeno sodišče, kar deplasirano navajajo v MOK. »Odločil« je ARSO, ki je pripisal MOK **odgovornost zaradi malomarnosti** (kot edinemu do sedaj, postopek po 5 letih še ni rešen) za lokalno veliko okoljsko škodo. Tudi če so kanalizacijo v Lazah reševali z greznicami po srednjeveško, je bila izključna odgovornost na MOK, ki pač upravlja javno komunalo, kot jo upravlja. Na celotni trasi je MOK pridobil služnost enega od lastnikov šele tik pred pridobitvijo pravnomočnega dovoljenja za gradnjo 1. faze. Kako so to uspeli po večletnih praznih grožnjah MOK o uveljavljanju prisilne služnosti, bodo najbolje vedeli na občini. Predlog AAG, ki je sledil priporočilom stroke (priloga 1: obrazložitev sklepa ARSO o obvezni presoji vplivov na okolje – Blisk) in bi ob fekalni uredil meteorno kanalizacijo, od izliva na čistiilno napravo do izvora v Lazah, je običajna rešitev za tovrstno proizvodnjo. Namesto da bi občina priznala, da so za to področje najboljše razpoložljive tehnologije (BAT), ki si jih opustošena narava zasluži, zanjo predrage, so šikanirali AAG. Prakso prejšnjega župana očitno nadaljuje tudi sedanja oblast. Ko si na MOK dovolijo kot nerazumno označevati dejanja zagovornikov narave, obenem ne spoštujejo niti odločitev upravnega sodišča. To je vsebinsko odiranje AAG (nezakonito odvzeta možnost izjave) kot stranke v postopku pridobivanja gradbenega dovoljenja MOK, pravnomočno prepoznalo in ugodilo AAG .

3. Že leta 2014 je v opombah na OVD vodja gasilske izmene strokovno utemeljil, zakaj je Ekol zaradi manjkajoče opreme nevaren objekt za ljudi in okolje (priloga 2: ugotovitve gasilskega poveljstva MOK). Med drugim je opozoril na nujnost protipožarnih senzorjev, ker tako nevaren objekt ni bil pod stalnim nadzorom. Da je imel prav, so pokazali številni dogodki kasneje. Navedene aktivnosti MOK pa so sicer bile dobrodošle, a vseeno le inertne. AAG je med drugim dokazal, da Ekol nima gradbenega dovoljenja za nadstrešek. Žal se je gradbena inšpektorica za odstranitev objekta odločila šele po dvoletnem ležanju prijave v predalu, medtem pa se je že zgodil razvpit požar. In ni bil zadnji. V Lazah so še drugi veliki objekti brez gradbenih dovoljenj, kar kaže na konfuznost gradenj in različne vatlje pri obravnavi malih ljudi in industrijskih objektov.

4. MOK se sicer trudi prikazati Laze kot zgled čistosti tudi pri zraku. Kar je v neposrednem nasprotju s trditvami prebivalcev in zaposlenih. Najbrž vsi živijo v svoji virtualni realnosti.

Pri tem na MOK naletijo na vrsto protislovij. V aprilu in maju 2020 je bila kritično presežena celodnevna vsebnost NOX po podatkih naprave (priloga 3a in 3b: MOK - kakovost zraka in vsebnost NOX). Po prijavi občana je bil uraden odgovor, da tovrstne naprave ne morejo prikazati onesnaženja, ker niso pravilno umerjene (priloga 4: izsek iz odgovora MOP o verodostojnosti meritev). Hkrati je treba upoštevati vetrnico vetrov. Tako denimo ob zadnjem požaru ob Blisku ni pokazalo nobenega odklona, dokler veter ni zapihal v »pravo stran«. V pravo stran v Lazah pomeni pod Pševo ali v Bitnje.

Podobno kot doping v športu moramo pri onesnaževalcih vedeti, katere škodljive snovi iščemo. V Lazah po naših podatkih, denimo, še ni bila izmerjena vsebnost delcev aluminija v zraku (priloga 5: fotografija merilne naprave, obrnjene v drevesno krošnjo).

5. Posebne vneme pri omejevanju širitve potencialno nevarnih obratov s strani MOK ni videti.

Kljub revoltu ljudi, zboru krajanov in stanju v Lazah leta 2014 ni sprožila upravnega spora za vstop v postopek ob pridobivanju okoljevarstvenega dovoljenja Ekorela. Čeravno je imela pravni interes – parkirišče ob Ekolu je občinsko – najbrž ni imela dejanskega. Podobno je bilo pri dolgoletnem dokazovanju okoljske škode, kjer je bil AAG uspešen, MOK pa niti stranski igralec ne.

MOK ni ugovarjal še pred vodovarstveno uredbo, ko sta se Ekol in Blisk ponovno želela širiti. Le zaradi budnosti AAG se nista. Sicer bi se lahko zgodbe s požari drugače končale.

Res pa je, da je MOK sodeloval, tako kot vse občine na trasi vodonosnika Sorško polje, pri predlogu vodovarstvenega območja. A šele po pripombi AAG so Laze dobile poseben člen in s tem zavarovan status, s katerim se danes na občini kitijo (povezava: <https://alpeadriagreen.org/2020/03/28/aag-poslal-na-mop-pripombe-na-uredba-o-vodovarstvenih-obmocjih-vvo-za-obcini-kofja-loka-in-gorenja-vas-poljane-predlog-za-obravnavo>).

Nerazumni okoljevarstveniki so bili vedno poleg in uspevali s prostovoljnimi strokovnimi in pravnimi ekspertizami postopke ustaviti. Izliti gnev s strani MOK ponovno dokazuje, da sedanji lokalni oblastniki opevanih vrat sodelovanja v svoji vzvišenosti ne bodo zmogli nikdar odpreti argumentom. A je bilo vredno vsaj potrpati na vest občanov. Zavaljo prihodnjih generacij in habitatov, iztrganih pozabi.

Vojko Bernard, AAG

Jesenice, 13. avgust 2022